

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Qvi ... Illas Omnes Complectitvr Historias, Qvæ Post Secvndam Sex
Tomorvm Editionem ...

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1586

VD16 ZV 1269

De Dedicacione Ecclesiæ Sermones tres.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77432)

Archiepiscopo ablatus, & aromate conditus, sepultus est in monumento iuxta arā maximam D. Iohannis Baptistæ. Temporum successu cum eius nomini erectū fuisset templum, haud procul ab diui Zachariæ ecclesia, illuc cadauer importatum fuit. Cæterum tandem corruente templo, ac potius ædícula, in Vrsianam ædem est translatum.

Traslatio corporis eius.

BEATI PETRI DAMIANI SERMO PRIMVS IN DEDICATIONE ECCLESIAE, vt habetur VIII. Tomo Aloysij.

OST Crucem, post Virginem, post Angelos, quid est maius in terris, quid in cælis sublimius? Illa vtiq̄, quā accepit Altissimus, quæ vulnerat cor sponsi sui, cui sponsus idem in Canticis dicit: Vulnerasti cor meum, soror mea sponsa, in vno crine colli tui, & in vno oculorum tuorum. Quam speciosa sponsa ista, quæ in vno capillulo, & ocelluli scintillatione vulnerat cælorum Regem, Angelorum Dominum, Filium Dei Patris. De illa nobis est sermo, licet non sit sermo in lingua nostra. Hæc est

Cant. 4.

S. Mater Ecclesia Christi sponsa.

illa, quæ posita est in superbiam seculorum, cuius gloria à mari vsque ad mare, cui Reges & Principes famulantur, quam circumuolat cælestium legionum multitudo, in qua fons sapientia repositus est, hortus conclusus, fons signatus: hortus vbi clara rosaria pulchriori colore resplendent, & felices virgæ: florum & fructuum gloria cumulantur: hortus, quem ventorum non tangit alternitas, vbi mollioris auras gratia frequenter adspirat, & vernans amœnitas allicit intuentes: conclusus, non murali machina, nec cæmentorum lapidum glutinosa tenacitate, sed Angelica statione vallatus: fons, de quo fontes Israël deriuantur, qui irrigat vniuersam superficiem terræ, & emundans: signatus, sigillo vtiq̄ totius Trinitatis, quod ille malignans effractorius non dico confringere, sed nec contingere audeat. In hac mortua germina regerminat, & aridiora ligna facile resyluunt. In hac contegitur multiplex varietas sacramentorum, & congeritur antiquitas misericordiarum Domini Dei nostri. Et vt breuiter intelligentiæ nostræ propalemus indaginem, duodecim sacramenta sunt in Ecclesia, quæ vnius fidei pietas contegit: circa quorum instantiam reflectitur Christianæ religionis auctoritas.

Gen. 1.

12. sunt Sacramenta large vocē sacramēti accipiēdo: alias tantum sunt 7. vt habetur in Concilio Florē tino & Tridentino.

Primum est Baptismatis sacramentum. Hoc preciosius est cunctis opibus, & omnia, quæ desiderantur, huic non valent comparari. Quis enim cogitatione cordis, vel volubilitate sermonis impleat, quanta sint in aquarum substantia sacramenta completa? Antequam mundus parturiretur, & ex informi materia multiformium specierum diuersitas exiret, Spiritus Dei in aurigæ modum ferebatur super aquas, & elementum hoc figurati præmulsebat obsequio. Cælum ipsum ex aquis compactum Hebræorum tradit auctoritas: & per aquas vniuersalis illa purgatio celebratur. Patriarchæ ad aquas sicut vxorij: & per aquas terribile Iudæorum murmur extinguitur. Omnis illa series veteris instrumenti diligentius inspecta, maiorem sacramentorum altitudinem in aquarum materia consignauit. Saluator ipse legē sequens, itinerarij sui principium aquis indixit, cum in flumine sublimis illa potestas ab illo magno homine voluit baptizari. Primum miraculum ex aquis fecit, Samaritanæ iuxta puteum aquarum fontem aquæ salientis in vitam æternam reprodimit. Denique qui ab aquis coeperat, finiuit in aquis: vulnerato enim latere Crucifixi, manauit aqua, quæ terrarum orbem purgatorio lauamine candidauit. Ad extremum inclusiua sententia chorum Apostolicum imbuens: Eunt, inquit, baptizate omnes gentes in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Nonne igitur liquido colligis, quia legis vtriusque sublimitas vim rerum sacramentalium in huius elementum liquore refudit? Non remoueat paucitas exemplorum, cum plurima præmanibus haberentur, nisi prolixitatem euitasset oratio.

Gen. 1.

Baptismus

Matth. 3.

Iohan. 2. & 4.

Iohan. 19.

Mar. vii.

Secundum est sacramentum Confirmationis. In baptismo Spiritus datur ad veniam, hæc ad pugnam: ibi mundamur ab iniquitatibus, hæc virtutibus præmuni-

Confirmatio.

mur. Nonne in superliminari fronte domus nostræ terrestris cōsecrata manus sacri christi imprimi vñctionem? Nec quilibet tanti mysterij legitur executor,

SURIUS

q. ber
Momen

RVIII
5

Episcopus confirmacionis minister.

sed solus Episcopus, super cuius caput fustum est vñctionis oleum, & cuius ditioni sacerdotalis subditur multitudo. Baptismi gratiam omni homini, vel omni sexui tradidit autoritas antiquorum: confirmacionis autem in signe, sola pontificalis instituta decernunt, non esse differendam post baptismum sacramenti huius virtutem, ne nos inermes inueniat fraudulentus ille cõrtor, a quo nemo vnquam nocendi inducias extorsit. Delibuti igitur vtriusque toris vnguento, illo sanati, cõfortati isto, securius descendamus ad singulare certamen. Nec nos deterreat arma Golia, vel magnitudo moueat staturalis, quia nobiscum est magnus Dominus Deus noster, & magna virtus eius, apprehendens arma & scutum, vt exurgat in adiutori- um nobis.

Extrema vñctio.

Tertium est Vñctio infirmorum. Infirmantibus nobis, & vsq; ad mortem mortali peccatorum febre languentibus, Spiritus pietatis afflirit, & recordatus est quoniam puluis sumus. Ait enim diuus Iacobus: Infirmatur quis in vobis? Inducat presbyteros Ecclesie, & orent super eum, vngentes eum oleo in nomine Domini. Et oratio fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus: & si in peccatis est, dimittitur ei. Solennis vñctio, liquor excellens, quo sanitas redditur, peccatum dimittitur, immittitur timor Domini. Vides ne qualiter sacerdotalis manus infirmum corpus alleuiet, & illecebrosam sensuum motionem sacratissima mitiget vñctio. ne? Vnde & sancti patres hanc vñctionem sacramentum esse sanxerunt.

Iacob. 5.

Fructus sancte vñctionis.

Ordinis sacramentum.

Quartum est Consecratio Pontificis. Hæc quanto sublimior, tanto dignior approbatur. Cum enim canonicis sanctionibus eligitur persona, quæ tantæ dignitatis debeat subire fastigium, clarior Pontifex cum cæteris Pontificibus euocatur. Preparatur Ecclesia patrem susceptura de filio. Vngitur illius caput oleo lætitiæ præconfortibus suis, in illius figuram, qui thalamo virginali, spirituali balsamo profusius irroratus, oleum benedictionis super filios hominum distillauit. Liniuntur & manus, vt quicquid benedixerint benedicatur, & acceptum sit diuinæ maiestatis ad spectui. Ponitur & Euangelica pagina super caput ipsius recumbentis, vt & verba vitæ suam sentiat excedere rationem, & oculi eius deficiant in eloquium Domini. Imponitur cidaris capiti consecrato, & aurea lamina frontis gloria præsignatur, in qua contextitur nomen diuinitatis. Traditur annulus secretorum in manu eius, vt dicat cum Propheta: In corde meo abscondi eloquia tua, vt non peccem tibi. Calceantur & pedes in præparatione Euangelij pacis, vt sit de quibus dicitur: Quam speciosi pedes euangelizantium pacem. Accipit & baculum pastoralem, vt ex ipsa virgæ qualitate signetur, qualiter mansuetos colligat, corripiat inquietos, Sic sic solenni vestimentorum glorificatione præfulgidus, & ad altare Dei familiaris intrans & exiens, iram Iudicis in misericordiam Patris felici commutatione deuoluit. Hic habet gladium spiritus, quod est verbum Dei. Hic potest tradere sanctorum in interitum carnis.

Mos conferendi Episcopos.

Psal. 118. Ephes. 6. Esa. 52.

Eccè quomodo etiam Reges olim, vt nunc fit, inungebantur.

Quintum est Inunctio Regis. Sublimis ista delibutio, quia sublimem efficit potestatem. Cum enim tantæ nobilitatis sanguis, vel genere, vel electione consecratur in Regem, religio cum nobilitate totius regni viribus conuocatur. Adstat hinc Primatum, Metropolitanorum, & Episcoporum gloriosa societas, illinc Ducum, Comitum, Castellanos non spernenda nobilitas. Procedit medius homo super homines regnaturus, constipatus agmine personali. Ducitur denique ad aram excelsi principis, principium regni sortiturus ab illo, per quem Reges regnant. Prius autem quam imperatorijs cultibus vestiatur, requiritur super eo clerici voluntas, & populi, & manu propria iurat libertatem Ecclesiarum. Extunc exiit vestimentis suis, & oleo sanctificationis adspersitur, vt typico rore perfusus, cælestis vnguenti plenitudine gloriatur. Induitur denique purpura, quod est regie maiestatis insigne, gestans regni sceptrum in manibus ad regendum populum sanctum Dei. Ponitur & corona aurea super caput eius expressa signo sanctitatis, gloria honoris, & ope fortitudinis. Præfertur & gladius in oculis eius, vt cognoscat, quia vindex est iræ Dei, in hoc ipsum constitutus. Tantis igitur ac talibus mysterijs initiatus, reportatur ad palatium, à die illa, & deinceps timendus, pariter & amandus. Felix autem, si gladium regni cum gladio iungat sacerdotij, vt & gladius Sacerdotis mitiget gladium Regis, & gladius Regis gladium acuat Sacerdotis. Isti sunt duo gladij, de quibus in Domini passione legitur: Ecce gladij duo hæc: & respondetur à Domino, Sufficit: tunc enim regnum

Mos erendi & inungendi Reges.

Eccle. 45.

Gladij regni & sacerdotij, per gladios Euangelicos præfigurati.

regnum prouehitur, sacerdotium dilatatur, honoratur vtrumque, cum Domino praxata felici confederatione iunguntur.

Sextum est sacramentum Dedicationis ecclesiae. Dicitur vix potest, quanta sit in hoc loco sacramentorum varietas, & institutionum alternatio. Primum enim ecclesia intus & de foris dealbatur, cruces duodecim in interiori circuitu ecclesiae imprimuntur, cerei rotidem accendantur, emundatur ecclesia, Pontifex ecclesiam exterius circuit cum aqua benedicta, & in superliminari portae tertio virga pastoralis percussus dicit: Attollite portas principes vestras, & eleuamini portae aeternales, & introibit Rex gloria: illis de intus respondentibus: Quis est iste Rex gloria? Tunc benedicit aquam sale, cinere, vino, hysopoque conspersam: alphabetum ex transuerso quadrangula ratione conscribit: altare septies ex eadem aqua respergit: cruces chrismate, altare vero mixtura chrisomatis oleique perungit: ad quatuor altaris cornua incensum incendit: altare tersum nouis velaminibus operit: aliaque multa, quae sermonis breuitas non permittit inferere. Post haec omni vestimento rum gloria cumulat ad altare, sacrificium singulare celebraturus, & sic sanctificationi finem impositurus. Quis huius abyssi caliginem sermonis claritate possit illuminare? Attigisse tamen quantulumcunque, nisi nostris temporibus quidam, qui Carnotensi praesedit Ecclesiae, viuacissimo mentis igne lucidius omnia declarasset. Ad illum igitur plenissimum fontem sitientem mittimus, ubi plenissimam hauriat veritatem. Notandum tamen, quia praecedentia sacramenta sine visibili vnctione non fiunt, cum subsequencia nihil huiusmodi merito continere legantur.

Mos & ritus confederationis ecclesiae.

Psal. 23.

Puto illud fuisse Fulberti Episcopi.

Poenitentia est Ecclesiae sacramentum cuius vna pars, sacerdotalis est fessio.

Luc. 7. 2. Reg. 12. Luc. 23.

Septimum est sacramentum Confessionis. Confessionis bonum quantum, vel quale sit, non est nostrae tenuitatis laudibus efferendum, cum praecleara patrum ingenia multis eam insignierint documentis. Haec est via communis ad Deum, fons tam iustus, quam peccatoribus patens, qui criminum abundantiam abundantiori liquore detergit. Primam reddit innocentiae stolam, & fugitiuum filium in patrem nos reducit amplexus. Ex hoc fonte felices Apostoli lachrymae proflexerunt: in hoc peccatricis foeminae daemona sunt submersa: per hunc adulter & homicida Dauid Spiritu principali legitur confirmatus: in hoc felix ille volutatus est larro, qui breui ponte crucis de patibulo ad regnum, de supplicio in paradysum translatusest. Consummatus in breui, expleuit tempora multa. In hac virtute caligant oculi plurimorum, qui vel discretione prauati, vel assentatione seducti, aut nesciunt quid iniungant, vel si sciunt, priuatam gratiam praeferrunt veritati. Verum non suscepimus hic aperire quid sentiamus ex ea, sed sermone proprio proprietatem illius reseruamus. Hoc tamen lectori radiosum non sit intelligere, quia confitens pastori suo, puritatem cordis, veritatem oris, macerationem carnis debeat exhibere. Ille vero, cui confitetur, poenitentiam dignam, orationem continuam, taciturnitatem perpetuam contenti suo curet administrare.

Octauum est Canonicorum. Isti sunt in Ecclesiae folio sublimati, qui in Episcopi pali sede veste candida resurgentes, innocentiam cordium colore vestium reprobunt. Ij de communi, & in commune viuentes, vel viuere debentes, perpetua, si peccauerint, sunt poenitentia castigandi: habitus enim eorum non poenitentiae, sed innocentiae esse monstratur. Videant ipsi amici Sponsi, quid respondeant ante faciem Sponsi, qui iudicat orbem terrae in aequitate, cum de sponsa coeperit exigere rationem. Nolumus inuehi super illos, sed hoc solum caueant, ne de patrimonio Crucifixi laurioribus epulis infundantur, vel vestimentis ornentur nitidioribus, ne audiant a Propheta: Non compatiebantur super contritione Ioseph.

Legat haec inertes nostri Canonici, qui nihil aliud quam curam

Nonum est Monachorum. Hi sunt, qui a forensium causarum tumultibus clonati, ludificatorias incarnationes daemonum patienter eludunt. In scripturis assidui, in obediencia praecipui, feruidi charitate, beate vrbis gaudia ex vestibulo contemplantur. Circumspiciant tamen semetipsos, ne in amplioris coronae, vel laxioris calceamenti vilitate confidant, cum homo videat in facie, Deus autem in corde.

Vide hic monachorum studiū compendio recitatum,

Decimum est Eremitarum, qui per cauernas montium, & vallium concaua latitantes, Angelicis sociati spiritibus, in diuitias gloriae contemplatiuis oculis rapiuntur, & in carne carnis obliuati, naturam suam indefessa meditatione fatigant.

Item Eremitarum:

Vndecimum est Sanctimonialium. Ista sexum & seculum ausu validiore vincentes, spectabilem victoriam ab hostis antiqui feritate reportant. Gloriosa res,

Item Sanctimonialium:

vbi tenera membra longiori martyrio confringuntur, & illius eneruant fortitudi- nem, qui similitudinem Altissimi concupiuit. Ad huius spectaculum pugna cito cõ- uertitur ille misericors intuitus, & tali potissimum victoria delectatur.

Matrimo-
nij sacra-
mentum.
Ephes. 5.
Marc. 10.
Heb. 13.

Duodecimum est Nuptiarum sacramentum. Hoc magnum est, ait Apostolus, & Dominus in Euangelio: Propter hoc relinquet homo patrem & matrem, & adha- rebit vxori suæ, & erunt duo in carne vna. Quid enim magis vnum, quam illi, qui- bus est vna caro, vna mensa, vnus torus, hæreditas vna: Honorabile coniugium (di- cit vas electionis) torus immaculatus. Hoc destruantur incestuosa coniugia, & legi- timorum hæredū digna progenies propagatur. Hæc sunt duodecim sacramenta, q̄ (nisi fallor) illæ duodecim cruces significant, quas in circuitu ecclesie videmus im- pressas. Sed iam dimittendus est stylus, quia & ingenij paupertas, & infirmitas carnis, quæ solito durius inundauit, vetant me aliquid longius scripsititare. Si conualere po- tuero, exequar quod cœpi, ad honorem illius, qui est benedictus in secula, Amen.

EIVSDEM BEATI PETRI DAMIANI SERMO SECVNDVS IN EADEM ECCLESIAE DEDICA-
tione. Habetur eodem octauo Tomo Aloysij.

Pfal. 49.
Sacrificia
3. quibus
obligatur
Domino.

Trimola Deo sacrificium laudis, & redde Altissimo vota tua. Tria sunt principalia, & perfecta sacrificia, quæ reddere tenemur Do- mino. Sacrificium piæ contritionis, sacrificium iustæ operatio- nis, sacrificium laudis, vel iubilationis. Horum duo in præsentibus sunt necessaria, tertium hic inchoat, & in futuro consummabi- tur. De primo dicitur: Sacrificium Deo spiritus contribulatus. De secundo: Sacrificate sacrificium iustitiæ: & alibi: Tunc acceptabis sacrificium iustitiæ. De tertio: Beatus populus, qui scit iubilationem: item, Sacrificiū laudis honorificabit me. Primum sacrificium placat Deum, secundum delectat, ter- tium honorat.

Pfal. 50.
Pfal. 4.
Pfal. 88.
Pfal. 49.

Non curat Deus de his sacrificijs, nisi medullata sint, & saginata. Vnde ait Psal- mographus: Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea. In lege omnis adeps offerri iubetur, & holocaustum pingue laudatur. Caro enim macra, & sine pingue- dine, neque quandò assatur reddit odorem, neque quandò comeditur præstat sa- porem. Hæc autem pinguedo non corporis, sed spiritus, sed mentis intelligi de- bet. Pinguedo animæ, virtutes sunt. Hæc suauiter redolent, hæc in Dei sacrificio Do- mino placent, & sine his nullum sacrificium est acceptabile. Hoc adipe pingues ce- rant illi, de quibus dicitur: Manducauerunt, & adorauerunt omnes pingues terræ: item quæ tres pueri in Daniele: Sicut in holocausto arietum, & taurorum, & sicut in millibus agnorum pinguium, sic fiat sacrificium nostrum. Vt ergò placeant hæc sa- crificia nostra Deo, pingua sint, & medullata.

Pfal. 21.
Dan. 3.

Primum sacrificiū.

Pfal. 38.
1. Cor. 4.
Apoc. 2.

Duo reli-
qua.

Tit. 2.

Pfal. 36.

1. Cor. 13.

Sacrificiū piæ contritionis exigit buryrum humilitatis, quæ in tribus consistit, sc. vt consideret homo, quàm imperfectum sit quod habet, & hoc respectu superiorū: vnde illud: Vt sciam, quid desit mihi. Deinde vt consideret, quia nil habet propriū: vnde Apostolus: Quid habes, quod non accepisti? Consideret etiam, quod nil habet in hac vita, quod perdere non possit, iuxta illud: Memento vnde excideris, & prima opera fac. Sacrificium iustæ operationis, exigit oleum discretionis, sacrificium lau- dis requirit balsamum deuotionis. Habent autem hæc sacrificia opposita sibi vitia, quasi ex latere venientia. Sacrificio contritionis opponitur absynthium indigna- tionis: sacrificio iustæ operationis, acetum confusionis: sacrificio laudis, venenum adulationis, siue detractionis. Offeramus igitur, dilectissimi, Domino piam contri- tionem in amaritudine interiori, & pœnitentia exteriori, vt sobriè, iustè, ac piè vi- uamus in hoc seculo: sobriè nobis, iustè proximo, piè Deo: sobriè in duobus, in cauè- da voluptate, & curis huius vitæ: iustè in duobus, vt nemini noceamus, & cunctis pro- desse studeamus, iuxta illud: Declina à malo, & fac bonum: piè in duobus, vt scili- cet in præsentibus viuat iustus ex fide, & in futuro æternam expectet beatitudinem. Vn- de Apostolus. Ex parte cognoscimus, & ex parte prophetamus, cum autem venerit quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte est. Offeramus dignam laudem in cõ- fessione oris, & deuotione cordis. Pia quippè cordis cõtritio nascitur ex recordatio- ne peccatorum, & timore futuri iudicij: iusta operatio, ex amore virtutis, & fiducia spei:

SURIUS

quæ
non
RVITI
5